

מסורת הש"ס

(א) נִפְסָחוּס כַּט, שְׁטוּעַת הַיָּא: תַּמּוּרֵה יוֹ, לְנֶאֱ, (ב) וּפְסָחוּס הַיָּא, (ג) יָיִל כַּסֵּי, (ד) וְנִעְלִי וי: תַּמּוּרֵה לֵא, וְעַשְׂרָא, (ו) וּפְסָחוּס כַּט, וְעַשְׂרָא, (ז) וּמִכָּאן שֶׁיֵּד שׁוּד לִדְרִי: (ח) הַס דִּלְגַּב שֶׁהִקְדִּשְׁן לַמּוֹצַע מִקְדִּישִׁן מִמִּיתָה וּמוֹתָא דִּתְנֵא כ"י, (י) קִדְשִׁי, (יא) וְיִקְרָא כֵן, (יב) וּמִוֵּן וְאֵס מִתּוֹ יִקְבְּרוּ הַקִּדְשִׁי וְהַשָּׂר שֶׁיֵּן לְעִיל, (יג) קִדְשִׁי, (יד) יֵיִא בְּמִוֵּן, (טו) עֵיִב שֶׁיֵּן לְעִמּוּד הַקֹּדֶשׁ, (טז) שִׁמ' דִּקְדִּישִׁי, (יז) וְהַעֲרֵכֶה הַסִּד' וְהַסִּד' דִּיֵּה כִי יוֹמֵן וּמוֹתֵה וְהַלֵּא יֵי מִלְּמוּק, (יח) קִדְשִׁי, (יט) וְנֶאֱס יֵי טוֹן, (כ) וְנִדְרֵסִי יוֹן, (כא) וְיִקְרָא כֵן, (כב) (ג) וְשִׁטְטִי מִכְרַת, (כג) קִדְשִׁי כֵן, (כד) וְיִדִּיךְ לִכְרֵד מִרִי דְמֵה יָיִי וְאֵיל אֵין פּוֹדִין וְדַעֲשִׁי לְמִידֵרֵס כְּסָחוֹן דְּחִלְזֵי וְאֵין וְאֵס כִּי מוֹמֵרֵה אֵל לֹא כִי, (כה) וְלִכְסִי כַּסֵּי, (כו) יָיִל הַס אֵל מִכָּלְזֵי וְכִי, (כז) מִתְלַמֵּא לְמִלְתָּא, (כח) (ג) דִּסְדִּירֵה קִרָּא הַסִּירֵה לְגַמְרִי כֵף (כט) לְכַרְתִּי, (לא) אִמְרִי, (לג) עַל מַה דְּלִאֲמַרְי עֲשִׂמּוּ וְלֵא מַעֲשֵׂא אֶסְרוּ דְּלִפִּי מַעֲשִׂינֵי עוֹבֵד כִּסְכִּסֵּי וְטַעַם לִוְקִין עֵלִי דִּסְיוֹן דִּלְאֲשַׁמְרִי טַעַם לְפָנֵס כִּי נִצְלִיט מִסְּפָחֵה כִי הִדֵּר אֶסְרִי גִיעוּלֵי עוֹבֵדִי כְּסָכֵסִי וְכִי וְלֵא מִלְּקוֹת וְאֵין נִרְחַא דִּלְאֵלֵה לְגַמְרִי, (לד) קִדְשִׁי, (לה) (ג) מוֹס' מוֹלִין לֵא, דִּיֵּה רִבְעָה יֵי מוֹס' שְׂכַחְסֵי כִסִּי הִיִּי מִלְּאוּרִילֵינֵי וְרִיחַה שְׂבִיבִי לוֹ וְכִי מוֹס' לְמַת' כִּי, דִּיֵּה אִמְרִי כִי וְעֵשִׂי מוֹס' בִּלְעִי דִּיֵּה הַשְׁמִטָּה,

תורה אור השלם

- רק בכל אות נפשך חובה ואבֿלת נשך בֿברכת יי אֿלֿהִיךָ אִשֶּׁר יִקְרֵי בְּכָל שְׁעִירֶיךָ וְהִקְדַּשְׁתָּ וַיִּשְׁלַחְךָ בְּצִבְיָה וְקִבְּלוּ: דברים יט טו
- רק את דָּמוֹ לֹא תֹאכַל עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפֹּכוּהָ בָּקִיָּה: דברים כט כג
- כי בִּל אִבֿל חֶלֶב מִן הַבְּהֵמָה אִשֶּׁר יִקְרִי מִנְחָה אִשֶּׁר לֹי וְהִבְרַתָּה דַּפְּשִׁי הָאִבֿלָּה וְקִירָא יֵי כֵה

מַעֲמִיקָה:

- רק את דָּמוֹ לֹא תֹאכַל עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפֹּכוּהָ בָּקִיָּה: דברים כט כג
- כי בִּל אִבֿל חֶלֶב מִן הַבְּהֵמָה אִשֶּׁר יִקְרִי מִנְחָה אִשֶּׁר לֹי וְהִבְרַתָּה דַּפְּשִׁי הָאִבֿלָּה וְקִירָא יֵי כֵה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וז דברי ר"ש וכו' והערכה חסד ר"ש וכו' לֵא הִיז כַּכֵּל מִכָּל קִרְבָּא וכו' עֲשִׂי דִקְדִּישִׁי מִנְחָה מִנְחָה אִשֶּׁר וְהַסִּד' וְהַסִּד' דִּיֵּה אֵס לְכַרְתִּי מִיֵּי אִשֶּׁיִי מִיֵּי חִיָּה וכו' כִּרְבֵּן דְּקִדְשִׁי כְּסָפָא וכו' וְאֵיל קִדְשִׁי אִלְמָא דִּקְדִּישִׁי וְהַסִּד' דִּלְעַמְדָּה וְהַעֲרֵכֶה הַסִּד' וְהַסִּד' דִּיֵּה מִדְּקִדְשִׁי כְּסָפָא גִידֵי קִדְשִׁי דִּקְדִּישִׁי בְּמִוֵּן, (א) וְהַסִּד' דִּיֵּה מִמָּאִי דִּלְמַא דְּמִתִּינִי וכו' והעִירִי אֹתָם הַסִּד' וְהַסִּד' מִיֵּי אִיֵּי דִעֲמֵחָה דְּמִתִּינִי:

מוסף רש"י

דאין פּוֹדִין את הַקְדִּישִׁים לְהַאֲכִיל לְכַלְבִּים, אֵלֶּה לְמִיתָה וְטַעַן קוֹרֵינֵה לְאֵחַר מִיתָה (חֲמוּמָה) אֵין חֵלֶק, אֵין וְיִקְדִּישִׁין מִתְּחִילָה (עוֹבֵדִי קִדְשִׁי וְהַסִּד' וְהַסִּד' דִּיֵּה אֵס לְכַרְתִּי מִיֵּי אִשֶּׁיִי מִיֵּי חִיָּה וכו' כִּרְבֵּן דְּקִדְשִׁי כְּסָפָא וכו' וְאֵיל קִדְשִׁי אִלְמָא דִּקְדִּישִׁי וְהַסִּד' דִּלְעַמְדָּה וְהַעֲרֵכֶה הַסִּד' וְהַסִּד' דִּיֵּה מִדְּקִדְשִׁי כְּסָפָא גִידֵי קִדְשִׁי בְּמִוֵּן, (א) וְהַסִּד' דִּיֵּה מִמָּאִי דִּלְמַא דְּמִתִּינִי וכו' והעִירִי אֹתָם הַסִּד' וְהַסִּד' מִיֵּי אִיֵּי דִעֲמֵחָה דְּמִתִּינִי:

רבינו גרשום

זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו: אמרי רב, סבר לה כריש לקיש דאמר בסוף מסכת תמורה לרבנן קדשי בידק הבית היו בכלל (והעמדה והערכה) קדשי מוצב לא היו: ולא מיתוקמא. מותינין בדבורות כרבנן משום סיפא דקתני אבל קדם הקדשין למומן אם מתו יקברו ואי רבנן כיון דאמרי דקדשי מוצב לא היו אם מתו יפדו איבעי למיני (וכי' שמעון מיתוקמא רישא וסיפא דהא אמר קדשי מוצב היו בכלל הילכך כי קדם הקדש למומן יקברו אבל כבעל מוס

הלוקח עובר פרתו

ו ז דברי רבי שמעון. דלמר צפרק צתרא דתמורה (דף ג3.) קדשי מוצב היו בכלל העמדה והערכה (א): דטען ר' שמעון אומר כו'. ומדלמר רבי שמעון קדשי צדק הבית לא היו בכלל דקרא צדקשי מוצב כתיב והכא מודה צבעל מוס מעיקרא דנפדה אע"ג דקדשי

מוצב" וממאי דתנא דמתני' צצירא

ליה קדשי מוצב היו בכלל העמדה והערכה שזריכין שיהו חיינ צשעת פדייה כדכתיב"ו והעמיד את הצהמה לפני הכהן וחס"כ והעריך אותה מדקמתי סיפא גבי קדם הקדשן את ט' מומן דלגב שקידשן למוצב מקדשין תמימים"ו: אצל חכמים. לאו הך רבנן דפליגי עליה דר' שמעון צמס' תמורה (ג3.) דהתם אמרינן לדברי הכל צעל מוס מעיקרו לא היה בכלל העמדה והערכה אלא תנא דבי לוי הוא: אפי' חיי. דלניה ראויה למוצב: הכי נמי דאס מסו יפרו. דצבעל מוס מעיקרא מודו"ו: רב. דלא מוקי ממתניין כרבנן צצירא ליה כריש לקיש דלמר התם (ג3:) לרבנן קדשי צדק הבית כו' הילכך לא מיתוקמא מתני' כולה כרבנן: דקתני צסיפא. דמתנייתין אס מתו יקצרו ו'דקדשי מוצב היו בכלל העמדה והערכה: א"ב.

דטעמא דמתני' משום אכילה דקדשים לנלצים הוא: ניחאי אס נעשו טריפה יקצרו. דמשמע אע"ג דמלי למיעבד כהו העמדה והערכה יקצרו הואיל ולא חזו אלא לנלצים ומדנקט ממו ש"מ טעמא משום העמדה ט' והערכה (ודלא) כו' יוחנן דלמר התם לרבנן אחד קדשי מוצב ואחד קדשי צדק הבית היו צבלו ומיתוקמא סיפא דמתני' כרבנן ורישא נמי מיתוקמא כדידהו דצבעל מוס מעיקרו כולוה מודו ותני וז דברי רבי שמעון ומחלוקתו: צבי. כצבי ואיל ומוקמינא צצקירי"ו דצפסולי המוקדשין שנפדו הכתוב מדבר: מה צבי ואיל פטורין מן הצצורה. דצקיר ואלאן כתיב"ו): ולא אוליא אס המסנות. ולקמן פרק מאי חולמיה דמתנות מצבורה: צבי ואיל פטורין מן המסנות. דכתיב צמנות ט' אס שור אס שה' ומ"ע. מתנות דלא נפקי מקרא קמא: ומתרג' אוליא אס צצורה שאינה שוה צבל. שאינה נוהגת צנקות מצוריס: צבי ואיל אין אותו ואל צנו צנו נוהג צצבי ואיל דכתיב"ו שור או שה' א"ל נמאי מדמים ליה. לפסולי המוקדשין דמיפטריניהו מאותו ואל צנו: אותו ואל צנו נוהג צחולין וצמוקדשין כדמפרש צשחיתות חולין (דף עח.) א"ס גבי חלצו נמי. אמאי אצטריך אך למיסר מיפוק לי דאסור דלמאי מדמית להו כיון דלמרת אע"ג דלימקוש לצי ואיל לא נפקי מתורת קדשים: אך ולא אותו ואל צנו. ומסתברא דיקשא למיפטר מצבורה ומתנות אחיא ואך למיסר חלצו ואותו ואל צנו דהשתא למינין להו לקדשים

גמורין דאי אמרינן איפסא לא מדמינן להו לא לקדשים ולא לחולין: רק אס דמו. צצכור צעל מוס כתיב: אהני יקישא. דלימקוש לצי ואיל: אהני קרא. דכתיב את חלצו לא תאכל. אהני יקישא מכרת"ו והוה מיתצבר טעמא שפיר דכי כתיב כרת צצמהה הרהויא אהני קרא לרבנן כתיב דכתיב (ויקרא יו) כי כל אוכל חלצו וגו' ואהני קרא למיקס עליה צלאו דלא מישרייה לגמרי להכי אפקיה כו' והא פנא. דצרייתא דלעיל מפיך חלצו מאך ורצא היכי מלי למימר דאך לאותו ואל צנו תאס: אינו לא נאמר כו'. והאי דקמתי תלמוד לומר אך חלק ה"ק אפילו לא כתב קרא מצינא לפאפוקי מהכא: רק צבל את נפשך מוצב ואכלת (דברים יב) ואוקימנא [נספרי ראה יב טו] צפסולי המוקדשין לאחר פדיון:

מיתוקמו יקברו אדם מומן להקדשו מודה דנפדה אבל לרבנן זה וזה נפדין מיבעי ליה: אמרי אכתי יכול נמי לאוקמא כרבנן דאמרי קדשי מוצב לא היו דממאי דהאי דקתני אם מתו יקברו משום דבעי העמדה והערכה להכיבא דקדם הקדש למומן ולא אפשר דמתו: דילמא. לרבנן נמי אע"ג דאמרי קדשי מוצב לא היו משום הכי אמרינן יקברו דאין פודין את הקדשים וכו'. אבל היכא דקדם מומן להקדשן נפדין דלא חשיב כ"כ הקדש: אמרי א"כ. הוא דמשום הכי יקברו דאין פודין לכלבים ליתני אם נעשו טרפה יקברו דמשמע דאע"ג דאכתי לא חייב ואיפשר להפדיון ולהעריבין אפי' הכי יקברו דאין פודין לכלבים אבל מדמייירי לאחר מיתת אם מתו יקברו ש"מ משום (הכי) דהוה צדקה והערכה אלא מיתוקמא כו' שמעון ולא רבנן: ואיבעי אימא לעולם מיתוקמא נמי כרבנן ורב כו' יוחנן סבירא ליה דאמר בפי' אחרון דתמורה לרבנן אחד קדשי מוצב ואחד קדשי בידק הבית היו בכלל ומורין כבעלי מומין מעיקרא. אי הכי וז דברי רבי שמעון ומחלוקתו איבעי למינין אין (תני הכי) [נמנין]: מנחגי מילי. דפסרלי המוקדשין שקדם הקדשן למומן פטורין מן הבכורה ותמנות:

פרק שני בכורות

מה צבי ואי' פטורין מן הבכורה ומן המתנות כו'. צשמעתין משמע דאי לא כתב אך הוה דרשין נמי מה צבי ואיל אין אותו ואל צנו נוהג צו וחלצו מותר ולעיל צצוק פ"ק (דף יב.) דרשין נמי מה צבי ואיל אין פודין אף פסולי המוקדשין אין פודין

ותימה מנלן כל הך דרשות דתלתא צבי ואיל כתובין וכולוה צריכי כדמפרש לקמן פרק פסולי המוקדשין (דף ג3.) ז' וי"ל דהתם נמי מפרש חד לצורה ומתנות והיינו כדמפרש כהא חד מצבי וחד מאיל עוד מפרש התם ט' (חד לצבורה) חד לכדרי ציחא ורבי אושעיא כמו שמפרש ר"ת המרביע והמנהיג שור של פסולי המוקדשין לוקה גוף אחד הן ועשאן הכתוב שני גופים והיינו מצבי ואיל דחד שור דפסולי המוקדשין עשאן הכתוב כשני גופים וכשמנהיגו לצדו כאלו מנהיג צבי ואיל צימד ויחייב משום כלאים ואיך חד לדבר' עקיבא דממיר אפי' לעובד כוכבים או לכדרי צלעור הקפר פ' שני דחולין (דף כח.) מה פסולי המוקדשין טעונים שמיטה אף צבי ואיל כן ומצבי לחודיה הוה ידעינן איל דמצבי ילפינן כל חיה י' ואיך לדבר מרי דמה צבי ואיל דאין פודין וחלצו מותר ואותו ואל צנו דבעי למידרש צסמוך אי לאו אך היינו מצבי ואיל דדרשין מייניה צצורה ומתנות דמשמע שריא' ליתן להס דין חיה ט' ואי כתיב אך למיצי על חלצה ואותו ואל צנו כדמפרש צין לחולין מדמית ליה צין לקדשים מדמית להו וצסמוך דקאמר וולדן וחלצו היכי דמי י' דלעצור ואיחיליד אחר פדיון ולך צבי ואיל הוא לאו יתורא איכא אלא ממילא פשיטא ליה דהוי כוליה צבי ואיל: אי מה צבי ואי' אין אותו ואל צנו נוהג בו. לא מצי למיפרך מה צבי ואיל טעון כסוי אף פסולי המוקדשין כן דצהדיא דרשין פ' כיסוי הדס (חולין דף פד.) גצפי פסולי המוקדשין על הארץ משפכט כמים מה כו': רק את דמו צא תאבא. האי קרא גבי צכור כתיב והרצה מימה דלא מייית רק ט' את הדס לא תאכל דכתיב גבי שאר פסולי המוקדשים ואין להקשות דדילמא אצטריך לחמשה לחוין האמורין צדס דמפרשי פ"ק דכרימות (דף ד:) דהא טובא לחוין כתיבי יומת מתי' ח' צויקרא וחד צזו את אהרן ומרי צצארי מות וד' צראה הרי ח' צר מהאי דצכור ושמה דריש להו א' למילתא תלמיית: ואהני קרא צימיקס עליה

בצאו. וא"ת אדרבה כיון ט' דמהדריה הקרא הדר לגמרי אף מכרת דתניא לקמן גבי פסולי המוקדשין הגזוז והעובד צהס סופג ארצעים ולא אמר לימקוש לצי ואיל ומפקיע לגמרי מלאו וכי כתיב מוצב ולא גיזה איסורא צעלמא אלא^א אמר אהדריה לאיסוריה ט' ואריך לחלק ומההיא דהגזוז והעובד צהס נמי קשה"ו על מה שפי' טעמו ט'^א ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו כגון גיעולי עובדי כוכבים דהשתא כי אישתיי טעם לפגס כמו צבלה מסקרת וכי הדר אסר גיעולי עובדי כוכבים צמדין איסורא צעלמא איכא לא מלקות ואינו נראה דאית לך למימר אהדריה לאיסורא כדפרשית: מה

במתנות אילימא משום דבכורה קילא דאינה שוה בכל שאין אכזר אלא וכו' אבל מחלוקת נהוגת בין בוכרים בין בנקבות חיל איל להכי

כתיב איל דפטור דכתיב אם שור ואם שה ונתן לכהן וכו': ת"ל אך. מייטס פסולי המוקדשין שחלבן אסור: א"ל למאי קא מדמית להו אי פטרת להו מבכורה ומתנות קא מדמית להו לקדשין גמורין וכי קא מתייבת להו בבכורה ומתנות היכא דקדם מוס קבוע להקדשין קא מדמית להו לחולין גמורין. אבל אי פטרת להו מאותו ואל צנו לא מדמית להו לא לקדשים ולא לחולין: אי הכי. חלבו נמי לא ליצטריך קא למעוטי נמי דלימא נמי מדמית להו: א"ל א' אביי דאי לא מילתא היא דאמרי למאי מדמית להו כו'. אלא הכי יכול לממר כי היכי דאמרת אך ולא חלב הכי נמי אימא אך ולא אותו ואל צנו: אלא. מאי דמו דאסר הכא ודאי לא אסר אלא חלב: ואני קישא. דאיתקש פסולי המוקדשין לצבי ואיל למעוטי חלבן מן כרת כי היכי דאחלב צבי ואיל ליכא כרת: ואהני קרא. רק את דמו לא תאכל למיקס עליה בלאו כעלמא ולא בכרת: להכי. כתיב חלבו בלשון דמר לומר לך מה דמו דצבי בכרת אין חלב פסולי המוקדשין בכרת: והא נתנ

^[1] מדברי רבינו רש"י דלא גרס אלא לאו נמי תאמת וכו' וכן גרס אמר ליה אפי' וכו' ואולי דגם יי' דילן אלא חלץ ח"ט"ס והוא ר"ת אמר ליה אפי' וכו' רבינו רש"י והוא הכין:

עין משפט

נר מצוה

כר א מיי פ"ב מהל' איסורי

מנחת הלוי:

בה ב מיי פ"ח מהל' משפחה

אסורות הלא' טו"ש"ע י"ד

פי' סד טע"ף א:

בו ג מיי פ"ב מהל' שמיטה

הלהס ח טו"ש"ע י"ד פי' טז

ספי' ז:

בו ד מיי ט"ס הלהס צ:

עין משפט

נר מצוה

כר א מיי פ"ב מהל' איסורי

מנחת הלוי:

בה ב מיי פ"ח מהל' משפחה

אסורות הלא' טו"ש"ע י"ד

פי' סד טע"ף א:

בו ג מיי פ"ב מהל' שמיטה

הלהס ח טו"ש"ע י"ד פי' טז

ספי' ז:

בו ד מיי ט"ס הלהס צ:

עין משפט

נר מצוה

כר א מיי פ"ב מהל' איסורי

מנחת הלוי:

בה ב מיי פ"ח מהל' משפחה

אסורות הלא' טו"ש"ע י"ד

פי' סד טע"ף א:

בו ג מיי פ"ב מהל' שמיטה

הלהס ח טו"ש"ע י"ד פי' טז

ספי' ז:

בו ד מיי ט"ס הלהס צ:

עין משפט

נר מצוה

כר א מיי פ"ב מהל' איסורי

מנחת הלוי:

בה ב מיי פ"ח מהל' משפחה

אסורות הלא' טו"ש"ע י"ד

פי' סד טע"ף א:

בו ג מיי פ"ב מהל' שמיטה

הלהס ח טו"ש"ע י"ד פי' טז

ספי' ז:

בו ד מיי ט"ס הלהס צ:

עין משפט

נר מצוה

כר א מיי פ"ב מהל' איסורי

מנחת הלוי:

בה ב מיי פ"ח מהל' משפחה

אסורות הלא' טו"ש"ע י"ד

פי' סד טע"ף א:

בו ג מיי פ"ב מהל' שמיטה

הלהס ח טו"ש"ע י"ד פי' טז

ספי' ז:

בו ד מיי ט"ס הלהס צ:

עין משפט

נר מצוה

כר א מיי פ"ב מהל' איסורי

מנחת הלוי:

בה ב מיי פ"ח מהל' משפחה

אסורות הלא' טו"ש"ע י"ד

פי' סד טע"ף א:

בו ג מיי פ"ב מהל' שמיטה

הלהס ח טו"ש"ע י"ד פי' טז

ספי' ז:

בו ד מיי ט"ס הלהס צ:

עין משפט

נר מצוה

כר א מיי פ"ב מהל' איסורי

מנחת הלוי:

בה ב מיי פ"ח מהל' משפחה

אסורות הלא' טו"ש"ע י"ד

פי' סד טע"ף א:

בו ג מיי פ"ב מהל' שמיטה

הלהס ח טו"ש"ע י"ד פי' טז

ספי' ז:

בו ד מיי ט"ס הלהס צ:

עין משפט

נר מצוה

כר א מיי פ"ב מהל' איסורי

מנחת הלוי:

בה ב מיי פ"ח מהל' משפחה

אסורות הלא' טו"ש"ע י"ד

פי' סד טע"ף א:

בו ג מיי פ"ב מהל' שמיטה

הלהס ח טו"ש"ע י"ד פי' טז

ספי' ז:

בו ד מיי ט"ס הלהס צ:

עין משפט

נר מצוה

כר א מיי פ"ב מהל' איסורי

מנחת הלוי:

בה ב מיי פ"ח מהל' משפחה

אסורות הלא' טו"ש"ע י"ד